

Motion till riksdagen 2025/26:4016

av **Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2025/26:207 Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som stänger ute den organiserade brottsligheten från aktiviteter kopplade till reformen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en skyldighet för kommuner att tillhandahålla både en aktivitet på heltid och fullständig barnomsorg för föräldrar med barn under åtta år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att andra tillsynsmyndigheter än Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) ska utöva tillsyn över reformen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Plikt och rätt ska prägla Sveriges välfärdssystem. Den som kan arbeta ska arbeta. Den som ännu inte kan arbeta ska få hjälp att kunna komma i arbete.

För den enskilde är arbetet först och främst en förutsättning för den egna försörjningen och i förlängningen det som ger oss friheten att leva våra liv på det sätt vi själva väljer. Med jobbet följer också ofta en yrkesstolthet och en känsla av att vara behövd, och för många av oss fyller samvaron med arbetskolegerna också en viktig social funktion. Arbete ska vara en källa till stolthet och självbestämmande. Att den som jobbar i Sverige dessutom har sjyst lön och sjysta villkor är för oss socialdemokrater helt centralt.

För vårt samhällssystem och vår välfärd är en hög sysselsättningsgrad och en låg arbetslöshet helt avgörande. Det är frukterna av vårt gemensamma arbete som möjliggör en

bra och jämlik skola för våra barn, en god omsorg om våra äldre samt en offentligt finansierad hälso- och sjukvård i världsklass.

För den som av olika anledningar inte klarar sin egen försörjning är försörjningsstödet det yttersta skyddsnätet. Försörjningsstödet ska vara tillfälligt och utformat på ett sätt som gör att den som är i behov av stöd får det, och den som inte är det stängs ute. Det är en självklarhet att den som får ekonomiskt bistånd, efter sin förmåga, ska delta i aktiviteter som kan bidra till att den kan försörja sig på egen hand. Därför tillsatte den socialdemokratiska regeringen den utredning om aktivitetsplikt som nu resulterat i en proposition om aktivitetskrav. Det är förslag som Socialdemokraterna står bakom.

Vi socialdemokrater har en övergripande syn på arbetsmarknadspolitiken som utgår från målet om full sysselsättning. Med det menas att arbetsmarknadspolitiken ska utformas utefter målsättningen att alla som kan jobba ska jobba. Full sysselsättning bidrar till att minska klyftorna i samhället och ökar rättvisan mellan män och kvinnor, mellan grupper och mellan olika platser i landet. Vi ska alltid sträva efter att skapa bästa möjliga förutsättningar för att alla arbetsföra individer ska kunna och vilja arbeta. Våra bevekelsegrunder för detta är flera och omfattar både samhälleliga perspektiv och individperspektiv. För den enskilde är arbetet först och främst en förutsättning för den egna försörjningen och i förlängningen det som ger oss friheten att leva våra liv på det sätt vi själva väljer. Med jobbet följer också ofta en yrkesstolthet och en känsla av att vara behövd, och för många av oss fyller samvaron med arbetskolllegorna också en viktig social funktion. Arbeta ska vara en källa till stolthet och självbestämmande. Att den som jobbar i Sverige dessutom har sjyst lön och sjysta villkor är för oss socialdemokrater helt centralt.

För vårt samhällssystem och vår välfärd är en hög sysselsättningsgrad och en låg arbetslöshet helt avgörande. Det är frukterna av vårt gemensamma arbete som möjliggör en bra och jämlik skola för våra barn, en god omsorg om våra äldre samt en offentligt finansierad hälso- och sjukvård i världsklass. För att nå full sysselsättning behöver Sverige en aktiv och ambitiös arbetsmarknadspolitik som skapar vägar till jobb. Arbetsökande har olika behov, och därför behöver det finnas en bred uppsättning arbetsmarknadspolitiska verktyg som kan användas utefter den specifika individens förutsättningar – däribland arbetsmarknadsutbildning, subventionerade anställningar, matchningsstöd, praktik och arbetslivsinriktad rehabilitering.

Vid genomförandet av förslagen i denna proposition är det viktigt att regeringen noga följer upp förändringarna så att de olika delarna i denna reform får avsedd effekt. Vi vill särskilt lyfta förslaget med att låta privata aktörer delta i utförandet av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Här är det viktigt att man i genomförandefasen säkerställer att den organiserade brottsligheten utestängs från aktiviteter kopplade till reformen. Vi tycker därför att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen som säkerställer att detta inte kan utnyttjas av oseriösa aktörer eller aktörer kopplade till organiserad brottslighet.

Det är också viktigt att de föreslagna aktiviteterna inte tränger undan riktiga jobb eller leder till att den svenska partsmodellen urholkas och bidrar till lönedumping. Därför bör de fackliga organisationerna på berörda arbetsplatser involveras när det bestäms vilka aktiviteter som kan komma i fråga. Aktiviteterna är inte arbete, och de sysslor som utförs inom ramen för aktivitetsplikten får inte vara uppgifter som kan utföras av avlönade anställda.

I remissbehandlingen av utredningsförslaget har det framkommit att en kommunal skyldighet att anordna aktiviteter för grupper med försörjningsstöd borde åtföljas av en skyldighet att erbjuda barnomsorg i den omfattning som krävs för att föräldrar ska kunna delta i aktiviteterna. Här bör regeringen se över om de möjligheter till barnomsorg som

erbjuds är tillräckliga för att föräldrar ska kunna delta i aktiviteter i tillräcklig grad, och kommuner bör därför ges skyldigheten att tillhandahålla både en aktivitet avseende full tid och barnomsorg för föräldrar med barn under 8 år.

I propositionen föreslås Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) få uppdraget att utöva tillsyn för att motverka brister i genomförande av aktivitetskrav. Regeringen avser vidare att följa tillämpningen av reformen och kommer vid behov att vidta ytterligare åtgärder. Mot bakgrund av de omfattande problem som redan i dag finns med oseriösa fristående aktörer i den sociala omsorgen menar vi att regeringen inte bör avvakta utan redan vid genomförandet återkomma till riksdagen med förslag som stänger ute den organiserade brottsligheten från aktiviteter kopplade till reformen. Det är också viktigt att man följer upp de aktiviteter som anordnas inom ramen för aktivitetsplikten, så att företag eller kommuner som anordnar aktiviteter inte låter dessa ersätta anställd personal. Den som producerar något för någon annans räkning ska ha lön och de rättigheter som följer med en anställning. Även ur denna utgångspunkt borde tillsynen av verksamheten skötas av en organisation som har arbetsmarknads- och utbildningspolitisk kompetens.

För att reformen med aktivitetskrav ska bli en framgång och uppnå syftet är det viktigt att den är tillräckligt finansierad och att kommunerna tilldelas tillräckliga resurser. En otillräcklig finansiering lämnar kommunerna med ett omöjligt uppdrag. Om aktivitetskravsreformen inte ger de önskade effekterna i fråga om att fler ska gå från bidrag till jobb, kommer det också att drabba andra reformer som regeringen vill genomföra inom socialtjänsten. Regeringen uttrycker höga förväntningar på genomförande av reformer inom socialtjänsten, och dessa förväntningar på resultat behöver komma med reella förutsättningar. Därför är det viktigt att reformens finansiering följs upp och utvärderas löpande.

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Gustaf Lantz (S)

Mikael Dahlqvist (S)

Dzenan Cisija (S)

Karin Sundin (S)

Anna Vikström (S)

Agneta Nilsson (S)